

FÜGGETLEN LAPOK

Megjelenik minden nap.

Az előfizetési pénzek s a lap kezelését illető minden tárgyak a kiadó hivatalhoz (Első magyar egyesületi könyvnyomda, 3 korona-utca, 18 sz. a.) intézendők.
Értesítések levelek el nem fogadhatók.

Előfizetési ár:
egész évre 20 frt. félre 10 frt. negyedévre 5 frt.
Postadíj: 6-hasos petit-sor 30 kr. helyadit mindenbevitelért 30 kr.
A „nyilt-ter”-ben 4-hasos petit-sor 20 kr.

Előfizetési felhívás.

Alólírt kiadóságnál előfizethető

FÜGGETLEN LAPOKRA

a hétfői lappal együtt

egész évre	20 frt — kr.
fél évre	10 " — "
negyed évre	5 " — "
havonként	1 " 70 "

HÉTFŐI LAPOK

irodalmi és tanügyi heti közlönyre külön

egész évre	6 frt — kr.
fél évre	3 " — "
negyed évre	1 " 50 "

IFJUSÁG LAPJÁRA

egész évre	4 frt.
fél évre	2 " — "
negyed évre	1 " — "

KÖZHASZNU KÖNYVTÁRRÁ

egész évre előfizetés	8 frt — kr.
alírás az egészre utófizetéssel	" 50 "
minden iv ára képekkel	" 10 "

gyűjtőnek 10 példányra egy ingyen jár.

A kiadó hivatal,

3 korona-utca, 18. szám.

EGYHÁZI ÜGYEK.

Pest, jan. 3.

Midőn az újév kezdetével hazánk közéletének is új korszaka kezdődik, hol az alkotmányozás műve kapcsolati vonatkozásaiban befejezettek, s minden gondunkat a belrendezés ezer-ágú ügyeire kell fordítanunk, ezek közt ismét előtérbe tolni a catholicus ügy megoldásának szükségét.

Két évtized telt le, mióta elismertett, mikép a catholicusnak is megvannak korendései.

E pontnál azonban megállott minden tevékenység.

Pedig 1848 oly kiáltó intés gyanánt áll előttünk, miből mindenki megtanulhatta, hogy a mulasztások következtése mindig a lefojtott erő rohamos kitérése szokott lenni és mit évtizedeknek kellő gonddal és megfontolással kelle tenni, azt ugyanannyi órák vizik vége.

Hogy ily alkotásoknál aztán a mértékre s összhangzásra kevés tekintet van, az ismét a helyzetből folyik.

De tán arra is megtanitható a tapasztalás, hogy a mulasztások díja mindig igen

nagy szokott lenni, s elmondhatjuk, hogy az idő a legnagyobb uszora.

Életbevágó nagy reformoknál minden perc igen drága. Érett dolgoknál a gondolatot tenni kell követni, mert a gondolat ma csak addig magán-tulajdon, míg szóvá nem vált és ki nem mondatott, azontul a világgé az.

Alig pendítették meg a catholicus kérdés pár hó előtt s került a nyilvánosság elé, azonnal a kérdés megoldása az irodalom egyik tárgyává lön, s nemcsak az időszaki sajtó foglalkozik tüzetesen ma már azzal, de rövid hetek alatt pár rüpirat is merült fel s a szélsőségek hallaták szavaikat.

Az első felszólalás érdeme ez időben a kultuszminiszter urat illeti. Alkalmat ugyan az erdélyi catholicusok föllépése adott, de mindenestre ez nem ró le semmit azon érdemből, melylyel az alkalmat megragadta, a magyarországi catholicuság érdekét is szóba hozni s egy kérdést a közügyelem színpadára hozni, melyet mi — őszintén bevalljuk — ha kormány vagyunk, percizig sem engednénk megoldatlanul vesztelni, s belügyi kérdéseink olyanának tekintenénk, melyre horderejének nagyszerűségénél fogva fő és tán legnagyobb súlyt fektetnénk.

Mi őszintén kérjük a mélyen belátó miniszter urat, ki a század eszméinek befolyásáról oly magasztos felfogással bír s ki ebben korának világát gyújt, s a szellem benső működéseire oly mélyen reflectál:

Van-e ügy belserveszetünk ezer részletei közt, melynek szerencsés megoldása a közügyek szabatos menetének is s általában állami, társadalmi, culturalis haladásunknak hatalmasabb s megnyugtatólag tevékenyebb factort ígér, mint épen a működésbe hozott catholicus szellem?

Mi úgy hisszük, nincs s nem lehet. Meg is vagyunk mélyen győződve, hogy ezt a mélyen tisztelt miniszter úr is így látja s bevalljuk e meggyőződésünkben, mi töle kissé többet vártunk ez ügyben.

Miniszter úr, mint vallására catholicus, gyakorlatilag nem lehetett részese a választási autonomia minden viszonyokra terjedő hatályának.

De sokkal mélyebben lát a dolgok fenekére, hogy sem saszemét kikerülte volna azon úr, melyet az 1848-ki alkotások a catholicus nép millióiban az értelmiség és nép közé vontak, a nélkül, hogy ez azóta valamikép betöltött volna.

A patriarchalis uriviszony megtörtetett, a nép kapcsolata az egyháziakkal is érezhetőleg lazult, a catholicus értelmiség nélkülöz minden érintkezési eszközt a catholicus néppel s mig a bomlás az eszközökben teljessé s bevégzetté lön, addig a kapcsolat új eszközeiről semmi gondoskodás nyoma, semmi pótlék nem mutatkozott.

Nincs mit azon gyöngédtelenségre fakadunk, hogy elsoroljuk a m. tiszt. miniszter urnak a kiáltó következtetéseket, melyeket mindenütt, de mindenütt láthat, bárhová tekint; mert ma az országban egyetlen érdek árva, elhagyott és feledett s ez a miénk.

A XIX. század eszméi befolyásának mély fejtegetője ismeri jobban, mint bárki más nemcsak azt, minő befolyással s folyton működő hatással volt hazánk culturalis fejlődésére azon catholicus szellem, mely magába birta venni a nemzetes sajtóságot is, de még azt is felfogja mélyebben mint, bárki más, mennyi mentő erő rejlik e szellem tevékeny felhasználásában a jövő megalapítására, a normalis evolutio biztosítására és a dolgok rendszeres folyamatára nézve is.

A nép az új viszonyok közt hatalmas tényező lön.

Fejlődésünk iránya attól függ, ha e hatalmas tényező nem engedtetik oda destructiv erőknél zsákmányul, de a megbomlott kapcsolatok helyébe az értelemiséggel normalis és oly természetű újabb összefüggés állítatik elő, mely a megbomlás miatt az organismus beteges működését kikerülteti.

A catholicusok autonomiájában a józan alkotó és szabadelvű erők oly nevezetes magva rejlik, mit hatályon kívül hagyni, a mi nézetünk szerint, a menthetetlen mulasztások közé tartozik.

Nyolcz millió népek érintkezése és helyes összefüzés nélküli léte legalább is nagy szerencsétlenség.

Mi b. Eötvös József-nek igen, de igen sokat elbírunk nézni, mint cultuszminiszternek netaláni tévedéseiről a hivatalos körben, de a XIX. század eszméi befolyásának íróját, kinek a szellem hatásairól oly világos nezei vannak, fel nem tudnók soha menteni a nemesebb ambíció azon hiányának vádjától, ha ő közönyösen nézné az idők lefolyását, s állásának egész erkölcsi súlyát ne vetné latba azért, hogy e mélyenható ügy az ő minisztersége alatt oldassék meg.

POLITIKA, KÖZGAZD., PÉNZÜGY.

Közigazgatási bajunk.

Kimondottuk már s nem szününk meg ismételn, miszerint alig van valami az országban, mi ellen annyi panasz emeltetnék naponkint s ha csak része való is, nem méltatlanul, mint a hatósági közigazgatás ellen.

Ez természetes. Tizennyolcz évig szüneteltek sokan s kivüle a hivataloknak nőtt fel ifjuságunk.

A politikai egymást kergető változások sok erőt elvontak a hivatali pályától, pedig

épen a hatósági közigazgatás viteléhez rutin s gyakorlottság kell s ezt semmi tehetőség nem pótolhatja.

A legtöbb hatóságokban tényleg elvév emelték azt, hogy a volt hivatalnokok, kik a letelt 18 év alatt szolgáltak, nem alkalmazhatók.

A most férfi kort ért hazafiak 1848-ban 18-20 évesek voltak, következésképp ha elvöl nem szolgálhattak, semmi hivatali gyakorlatot nem nyerhettek; ezen szomorú időszak rendeleteit gyűlöltük, gyakorlati utáituk s nemhogy a legtöbbben megismerkedtek volna azzal, de kerülték még tudását is.

A hivatalok betöltésében fiteketet, mint nagy politikai átalakulásoknál, ismét természetesen a politika követelt s ha még hozzáadjuk, miszerint az 1848-ki izgalmas idők befolyása alatt alakult bizottmányok vannak ma is csak némileg kiegészítve a megyei hatóság birtokában, ugy hisszük elegendő indoklást találunk arra, hogy ezen választások eredményei iránt képesség, és rutin tekintetében kevés bizodalmat érezzünk.

Mi tehát a hatóságokból felmerülő panaszokat nemcsak indokoltaknak, de a körülményekből folyólag természeteknek tartjuk.

De ily állapot tartóssága nagy csapás a nemzeten. Emlékezzünk csak vissza Bach korára, a nemzet nagy tömegénél mindinkább terjedő gyűlöletet e rendszer ellen főleg az élesztette s tartotta fenn, mert a közigazgatási rendszer szerencsétlenül kezeltetett.

A nép elégtelenségét s a mai állapotokban a békétlenkedés terjedését alig ápolja és szítja valami inkább, mint a hatóságokban a gyarló adminisztratio, a kellő ellenőrködés hiánya, s mindez egy kufőből fakadozik, t. i. a hatóságok-abnormis állásából.

Nem tartjuk szükségesnek a megyék és hatóságok rendezési ügyének horderejét magyaragatni, életrevaló kormányoknak ezt ismerni kell.

De ha már egyszer parlamentaris kormányrendszert választott a nemzet a jövő kormányzat alapjául s ez a többség elméletén nyugszik, acceptálnia kell és megszerezni e rendszer minden eszközeit, mely által az élő és életképes lehet.

Ha pedig ezt akarjuk, okvetlen rendezni kell akként a megyéket, hogy a felső kormány és megye közt a szükséges kapcsolat, vagy kölcsönhatás meglegyen.

Jól tudjuk mi, ha ma valaki azt mondaná: a kormány igekezzék befolyást szerezni a választásokra. fel jajtulna sok ember s vesztetnek kiáltana szabadságunkat. Pedig éhletetlen és gyáva kormánynak tekintené joggal minden gyakorlati polití-

TÁRCZA.

Érsek-Ujvár ostroma.

Történeti rajz Tóth Mórtól.

III.

Forgách a sürgető szükségétől kényszerítve, a harmadik futárt nyargaltatá a tábornaghoz, mire az válaszul egész seregével felkerekedve, Komárom alól Győrig buzta magát vissza.

Ezen tette a tábornag nagy elégtelenséget szült az egész hazában. Az éltebb hazafiak fejüket esóválták, az ifjuság, dühöngött s nyiltan gyaráván kiáltá a tábornagot, mig a tábornag levő magyarok esüggedt, levert kedélyvel látták a drága időt elpazarolni, s lemondtak minden messzebbi terveikről a nyári hadjáratra nézve; az éltebb katonák pedig, kik szokva voltak Zrínyi, Franjepán alatt harcolni, föl nem foghatták, hogy miként lehet valaki tábornagy oly taktikával, mely nem alapul más, mint örökös hátrálás által a sereg demoralizálásán.

De Montecuculinak e gyűlöletes részvétlensége Forgách tábornokot is más módokra kényszeríté. Önmegmentése, valamint a köztgy, mit szíven hordozott, megkészteték tevékenységét, s az elhagyottság annál inkább ösztönözé a mindenféle eszközök megkísértésére, minél inkább látá azon ármányhálózatot, melynek legelső áldozatúl ő volt kijelölve.

Mig egyrészlő fiát, Forgách Illés gróft Bésben indítá, hogy személyesen festhesse a király előtt a helyzet veszedelmes voltát, más-

részlő bajtársait hivta föl a baha ügye iránti részvétre.

Rövid időn meg is jelentek a felhívott bajtársak segédcsapataikkal a vár falai alatt, s látni lehetett, mint hozzák dandáraitak Pálfi Miklós, a két Illésbázi Ferenc és György, Lippai János, Sörenyi Ferenc, a két Ujfalusi tésztér, mind meg annyi hirneves vitézek, még a szelid lelkületű szendrői püspök, gr. Eszterházi György is vasha burkolva vezeté kised csapata a szorult helyzetű vár védelmére, melynek őrsége ezekkel két ezere szaporodott.

De Forgách Illés sem vesztegelt Bésben, és sikerült neki kieszközölni azon parancsot, melyben meghagyott a marschalnak, négyezernyi erő útba indítása Érsekujvár védelmére.

Montecuculi, kinek dolyfe határt nem ismert, vérig sérve érte magát ezen akarattal homlok-egyenest ellenkező parancs által, de sokkal ildomosabb volt, mintsem a vett parancsot betű szerint ne teljesítette volna; mindazáltal volt rá gondja, hogy ezen segély miterő se legyen.

Kiválasztotta tehát a küldendő segélycsapatokat oly gonddal és figyelemmel, mint azt talán sohasem tette; a csapatok élére bizalmas embereit helyezé, azoknak titkos utasításokat osztogatva, utnak inditá őket Ujvár felé.

Mindzet színlét nyugalommal s erőltetett egykedvűséggel tevé a tábornagy, kinek igen jó iskolája volt az udvarokban; s a színlés s önralkodásban is mesteri ügyességet fejtett ki, de mester volt még a cselszövésben is s ritkán szalasztá el martalékát, kit bosszuvágya áldozatúl kijelölt.

Montecuculi jelenlegi boszúja azok ellen fordult, kik gője megalázását előidézték, de mivel nyiltan mitsem tehetett, alatomos utakat szemelt ki boszúja kivitelére.

Volt egy biztos embere a tábornagynak, ki nála hol futári, hol kémszeretp játszott s kinek kitűnőül alakító tehetsége számtalan esetben oly ismerhetlenné változtatták őt át, hogy legjobb ismerői se bírták torzalkjában gyanítani személyét. Ez által értekezett ő rendszeren ellenséges táborokon keresztül is bizalmas embereivel; ez szokta értesíteni őt az ellenség állásáról, számáról és terveiről, s maga Forgách több esetben általa nyert tudósításokat a tábornagytól; jelenleg is őt hivatá a marschal, hogy eszközként használhassa jól megérlelt terveit kivitelére.

Mint létesülnek azok, azt a későbbi események ki fogják deríteni; de ha néha nem számítása szerint ütött ki a terv, az nem az ő hibája, — a Gondviselés észrevételül működő keze volt, mely kijátszá néha számításait. Pedig az tagadhatlan, hogy a tábornagy igen jó számító volt — kivéve a hadműködési számításokat, melyek jobbra ellenkezőleg ütötték ki, mint épen kellett volna.

Megérkezett híre az Ujvárba indított segélyzőnek, s az érkezés napján gr. Forgách és Pálfi környezve az Illésbáziak s többi fegyvertársaitól, az összes várórség élén egész katonai díszszel várak az érkezőköt, kik hársány katoná zene között léptettek keresztül a terjedelmes várpiacon s dobörgés közt állottak hadi-rendbe a szemlét tartó fővezérek előtt.

Legelől jött egy osztály spanyol gyalogság, széles karamu kalapokkal s lengő vérpisros tollakkal. Utánuk mindjárt egy zászlóalj spanyol lovag rengeteg nagy csizmákkal, büszke, lenező tekintettel arezaikon.

Majd a szövetségi táborhoz tartozó, egy zászlóalj nemes gyalog, fekete harisnyákban, bosszu nehéz muskétákkal Ezek után lovagolt a könnyű dragonosoknak egy osztálya, — kiknek már esz-

mük megezőfolák a könnyű elnevezést. Bezárta a menetet két osztály német vörtes, elül hátul nehéz vörtesekkel fődve, hogy a hátrálás esztére is biztosítva legyenek.

Ez volt azonban négyezer ember, kiket Montecuculi a királyi parancsra Érsekujvár védelmére küldött. — Forgách csak nézte, s mindig elborultabb szemmel nézte az előtte elléptető sereget, s midőn bezáródott a menet, s a mit várt, csak egyetlen egy magyar katonát sem látott áthaladni, szíve fájdalommal telt el, — mert átlátta a tábornagy boszszasztási czélját, látta a kivett hálót mely legelőbb is az ő személye ellen van irányozva.

„Ugy látom, mond a bosszuságtól fojtott hangon Pálfihoz fordulva, hogy Montecuculi ismét bebizonyította irántunk jóakarattját.“ Ezzel a homlok vonalt képző felállított seregre mutatott.

„Barátom, felelé Pálfi szomorú sejtelmellel, midőn ezeket befogadjuk a várba, mintha csak ellenségnek adnók azt át. Legalább azt hiszem, hogy ezek már gyakorlatában vannak a kapitulaeciúnak, s fogadni mernék, hogy legalább három vár feladásában részesek voltak az idén.“

A többiek is valamennyien osztottak a két főur aggodalmaiban, de nem folytathatták közléseiket, mert a sereg három főtisztje lovagolt elő, s tevő jelentését a tábornok előtt, ki komoly szemmel néze a három fényes vitézt, kik is mosolygó arezzal s fényes kivont karddal ajánlák fel készsége szolgálataikat a grófnak.

Báró Vetz, Rübblat és egy tüzértiszt volt a három ur, a két első közülök a vörtesek egyenruhájában fényes mellvérttel és ragyogó ércsisakkal fejeken, mig az utolsó a csehpartantynok öltözét viselé, s a bombász-karual kapitányi rangban állott.

an annyi időre...
Az „Ifjuság Lapja“ oct.—decembere folyamából még teljes számt példányokkal szolgálhatunk.
A kiadó-hivatal.



kus oly kormányt, mely ha parlamentaris, ne igyekezne szabad és törvényes eszközökkel magának többséget szerezni.

A képviselő megbizásának ideje ez évben letelik, és az új választások az év végéig szünyegre kerülnek, képzjük-e, hogy a megyék mai állapotában nyugodtan nézhetünk e válságossá lehető időnek elibe?

Mi legalább azt hisszük, ha e válságos napokat néhány havi rendezettebb állapot emelő hatása nem előzi meg, az izgatásnak s félrevezetésnek roppant tere mellett semmi ellensúlyozó erő nem lévén működésben, biztos eredményeket senki jósolni nem bír ma még.

Minden jólrendezett államban az erők sulyegye tarthatja fenn a dolgok rendét.

Éltrevaló kormányának mindenestre jól számot kell vetni a létező viszonyokkal s az ország s közrend érdekében nem szabad a véletlenre bízni, a mi csak kormányzati tapintat s erőlyes tevékenység biztos eredménye lehet, s kell, hogy legyen.

Tessék ma valakinek számba venni, hogy áll valamely elv, vagy általános politikai irányzat a megyékben.

Még oly országokban is, hol megyék mint politikai tényező testületek nem léteztek, a megye főnökei — nálunk a főispánok — a fennálló kormány organumai.

Ezt nálunk annyival inkább követeli a dolog természete, mert itt a megye, ha egyszer ismét normalis alakot ölt s rendes működését megkezdeni, hatalmas politikai tényező leendő újra.

De erre szükség, hogy a főispán ne névleg, de tényleg a többség kormányának emanatioja legyen s a megyékben közege is.

Hogy ez lehessen, bírní kell bizonyos szabott állással, s tudnia kell mindenké előtt, mi a megye, s kikből áll az, s mint a dolgok természetéből folyik, ezen törvény által megjelölt testülettel összhangzó s acceptus viszonyban kell lennie.

Az új viszonyoknak követelményeiről a hatóságok halaszthatlan rendszerezése körül némiakat még közelebről.

Pénztár-utalványok.

(Cassa Scheine.)

Átalakulásuk szerencsés folyamatában főszerepe van az anyagi viszonyok érzhető emelkedésének, s mihielyt az anyagi szót csak megpendítjük is, az első tárgyat, min gondolatunk megállapodik, a — pénz.

A pénz, vagy mi mindegy tüke az iparban az, mi a termő erő a földtalajban, kivüle nincs tényészet.

Országunk anyagi bajainak most is főoka a tokehiány, s kik anyagi állapotaink emelésének ezeraga gondjain török fejüket, mindig azon pontra jutnak vissza — emelni kell a tokekerőt az országban.

Mi amondók vagyunk, hogy nincs ügy, mely több figyelmet s buzgóbb gondmívelést igényelne, mint mindazon ezer eszközköz s módok felhasználása, melyek által a tokekerőt s forgalom élénkségét bírjuk az országban nevelni.

Soha sem fogunk mi azon módozatok javasolására tévedni, melyek a szedelmék könnyelmű mütéit hozzánk átlplintálnak, s azért realis érték nélküli pénzek kiállítását határozottan ellenezzük; sem arra nem gondolunk, hogy félretéve fontosabb tekinteteket, pénzügyi kiméletlen és tekintetnélküli eljárásunkkal idejekorán idézzünk elő legkényesebb természetű conflictusokat, melyek 1848-ban is végzetessé lőnek.

De ezt mellőzni s semmit sem tenni, nem egy. Azon korlátok közt, melyek még ma eszélyesen át nem hághatók, van ezer mód, a tokehiányt részben pótolni és ha bár kevésbé hatásos, de sok apró segélyek jönek, melyek még is érzhető eredményeket fognak eléldezni.

Ez irányban, kérdéstünk mindjárt az: fenálló és naponta keletkező intézeteink miért nem emelhetnek működésükben azon színvonalra, mint a bécsiek?

Ott mi nem ismerünk intézetet, mely pénzzel foglalkozik, mely egyszerűsind bank-üzletet ne vinne, erre és pénztár jegyek kibocsátására feljogosítva ne volna.

Bécsnek valamennyi pénzüzlete banküzletet visz, t. i. pénzeket folyó számlára vesz át, erre pénztár-utalványokat ad ki, s többnyire escamp-tiroz is.

Épen ezen üzérkedő intézetek sokasága teszi a versenyttevékenység, a használat könnyivé s általánossá.

Ennek pedig természetes következtése, hogy nincs heverő tüke, de minden pénz forog és működik.

A tüke oktan hevertetése válságos bün, de ez azonnal megszűnik, mihielyt sok intézet van, mely pénzt folyó számlára átveszen és pénztár-utalványokat bocsáthat ki.

Hányan vannak a fővárosban, kiknek jövedel-

mei olyanok, hogy hónapokra előre veszik részleteiket, hányan, kiknek esetleg akad heverő tüke.

A hevertető maga is vesz, de veszt a nemzeti productió minden heverő forintban.

A takarékpénztár beveszi, de mennyi megszorítások közt s mert egyedül áll, igen csekély kamatozással. Sokszor maga is oly helyzetbe jut, hogy pénzei megtolulnak, s nem tudja elhelyezni.

Pénzüzetek csak a pénzüzetek sokoldalúsága által prosperálhatnak. Ha a pénzüzetek pénzeket vesznek át folyó számlára — laufende Rechnung — s erre pénztár utalványokat adnak ki, ezen pénztár-utalványok pénz gyanánt forognak, mert jó hiteli pénzüzetet utalványait mindenütt elfogadják kész fizetés gyanánt. A pénz pedig, mely folyó számlára letétdeték, nem hever az intézetnél, de ismét forgalomba tetetik, s így kétszeresen gyümölcsöző lehet.

Szilárd hiteli pénzüzetet pénztárjegyeit mindenki azért fogadja el örömet, mert kamatozók s minden napra járó kamatja rá van nyomtatva s minden nap szaporodik értéke a szekrényben, vagy zsebben.

Természetes, hogy az ily pénztár utalványok kis összegről nem szólhatnak, különben a bankók helyét pótolnák, és azon veszélynek volnának kitelve a hamisításban, mint a papirpénz. De a bécsi pénzüzeteknél 1000 fitra szoktak kiálltatni s engedélyeztetni, van azonban egy példa, hol 10 fitra adatott engedély.

Nálunk 50 fitra alul alig lehetne menni. Az is természetes, hogy ily pénztárjegyek kiadatásának engedélye az intézet tükéjének csak bizonyos előre megszabott részleteig terjedhet, hogy a község mindig biztosítva legyen.

Szilárd pénzüzetek mellett ezen pénztárjegyek a helybeli forgalom élesztésére igen érdektőleg befolyának s már azért is felette fontosnak, mert a heverő pénz kicsábítják a rejtekből s gyümölcsözővé teszik.

Általában mi az európai viszonyoknak tárt kaput nyitottunk, meg kell tehát itt honositanunk mindazon szokásokat, melyek másutt divatoznak.

Angliában még házi számlát sem fizet senki maga, de bankjához vagy bankárohoz utalvány ad. Pénzei mindenkinek biztos kezekben vannak s forognak szüntelen.

Mind ez nálunk annyival szükségesebb, mert épen tokehiányban szenvedünk s annál jótékonyabb mindenik föltre, mert míg a pénzheverésének véget vet, megtanítja azt kezelni is.

Közigazdaság.

Pest. 1868. jan. 3-án.

Pénzügyi viszonyainkat rendezni kell. Az államháztartás érdekei a tudomány elvei szerint tökéletes összhangba helyezendők a nemzeti-jólet alapföltételeivel. Mindaddig, míg az egyes állampolgár jóléte folytonos ellentétben áll az államháztartás igényeivel, hazánk gazdaság fejlődése lelesz nyugtázva a pénzügyi rendszer hiányai által.

A számtalan visszasságok közül, melyek hazai adó-rendszerünkben az osztrák pénzügyviszonyok örökségeként ránk jutottak, a dohány-monopolium az első, a melyet megszüntetni s helyette új adó-rendszert léptetni az ország termelési viszonyai és közigazdaságunk kifejldése okvetlenül szükséges tesz. S ezért látjuk is, hogy a politikai kérdéseknek megoldása után azonnal e t érre léptek a honatyák — a Pesti Naplóban.

A nevezett lapban ugyanis Korizmicz László nyomán Somssich Pál s utána Z. a. a dohány-monopolium megszüntetését s az eddig a monopoliummal járván, indirect adó helyett direct adónak behozatalát hozzák javaslatba ugy, hogy 6 millió dohányzó férfit felvéve, a jövedelmi fokozat szerint fizethetne évenként

100000 egyen 50 ft.	összesen	5000000 ft.
400000 " 25 " "		10000000 " "
500000 " 10 " "		5000000 " "
1000000 " 4 " "		4000000 " "
2000000 " 3 " "		6000000 " "
2000000 " 2 " "		4000000 " "

Együtt 34000000 frtot

mely összeg annyira megközelitné az egyedáruság által behajtott eddigi jövedelmet, hogy a hiányt a keletkezendő gyárak és kereskedelmi üzletek rendes adója fogná kiegyészíteni.

Nem akarjuk ezuttal a dohány monopoliumot s a megszüntetésére vezető eszközöket tüzetesen tárgyalni, hanem csak ezen, az egyenes adó által leendő helyettesítés módját vesszük vizsgálat alá.

Tény az, hogy a dohány monopolium 34 millió tiszta jövedelmet hozott az államnak egy-egy évben; tény továbbá az, hogy a dohány-termesztés a kedvező ég alj és a kitiñő talajminőségűnél fogva hazánkban igen előnyös gazdasági ág, mely a nemzeti vagyon szaporítását nagyon is előmozdít-hatná: s tény végre az is, hogy a dohány monopolium a természetét állami engedélyhez kötve a földmívelésnek eg ágában a szükséges szabadságot megszorítja.

Az állam érdekei világosan ellentétbe jönnek a nemzet érdekeivel. Az állampénzügye ellentétbe a nemzet jóllétével. Módot kell tehát találni, hogy az állam ezental is 34 millió jövedelmet húzzon,

de a nemzet a szabad dohány-termesztés által saját jövedelmét szinte szaporithassa.

A fennemlített egyenes adózási mód által a dohány természetét szabaddá tetetik s így a kiváncsalom egyik oldala valósul; ánde számíthat-e az állam ez egyenes adó behozatalánál biztosan az évenkénti 34 millióra? Hogyan határozzuk meg azt, ki tartozik a dohányzók közül az első osztályba, évenkénti 50 ft adóval? vagy hogyan határozzuk meg általában azt, ki dohányos? Az önbevállást vegyük-e alapul? vagy mindenkinek oldala mellé állítsunk egy-egy finánczot?!

A többször említett egyenes dohányadó nélkülözhetetlen feltétele az önbevállás! És feltehetjük-e a mi önző jellemü korunkban, hogy az egyes dohányzó levettekve egoisticus természetét akkor, midőn saját zsebből való fizetésről van szó, lelkiismeretesen bevállalja, vajjon a legjobb fajta dohányt szítja-e, vagy a legrosszabbat, ha a legrosszabb dohány szívásának bevállása kisebb adóteherrel jár?!

Nem tagadjuk, lesznek egyes dohányzók, kik lelkiismeretükkel meg nem férőnek látják, hogy az államot, hogy a hazát hamis bevállás által károsítsák. Nem tagadjuk, hogy a dohánymonopolium megszüntetése miatti örömlükben tán a dohányzók legnagyobb része igaz bevállást mond, sőt lesznek, kik a szebb jövő reményétől fellelkészítve, tán még magasabb fokozattal járó bevállást mondanak, s úgy tán az első években csakugyan az egyenes adó a monopolium jövedelmével azonos leendő.

Ily esetek lehetségesek — habár nagyon valószínűtlenek. De csakhamar beáll a kiábrándulás korszaka, a patriotizmus elhal, a büszkeség s az idétlen öröm a mindennapiasság jelmezt ölti magára, és a számolói önzés lép ismét előtérbe.

Megszoktuk mi tizenöt év alatt, hogy a finánczot megalnli nem bün, hanem erény, vagy jobban mondva virtus. A legbecsületesebb ember, ki a világot nem fillentene, ki felebarátjának még tréfiából sem mondana valótlant, — büszkélkedik azon, hogy ezen vagy azon a vámon, vagy szedte rá a finánczot, hogy tudta a még oly ügyesen vizsgálódó pénzügyér elől a tiltott, vagy inkább vám alá eső tárgyakat elrejtteni.

De nemcsak nálunk történik ez így, benn van az az emberi természetben s a ki nem hiszi, vagy saját tapasztalásából nem tudja meg, meggyőződhetik föltre, ha egy napig szemléli a vámtügnél működőket s látja mint iparkodnak a vámadósok a vám alól kimenekedni.

Az egyenes dohányadó ennélfogva legalább a Korizmicz-Somssich féle alakban nem helyettesitheti a monopoliumot.

Pest városa házadóitjait illetőleg az "Ung. Lloyd" után következő adatokat közöljük: A belvárosban a házbér 2.099,936 frt, ebből állami adók: 416 249 frt, községi adó 71,397 frt, összesen 487,647 frt. — A Lipótvárosban a házbér 2.361,781 frt, államadó 468,191 frt, községi adó 80,307 frt, összesen 548,499 frt; a Tereztvárosban a házbér 2.254,965 frt, államadó 446,979 frt, községi adó 76,668 frt, összesen 523,677 frt; — a Józsefvárosban a házbér: 722,771 frt, államadó 143,267 frt, községadó 24,574 frt, összesen 167,841 frt; — a Ferencvárosban a házbér: 365,221 frt, államadó 72,394 frt, községi adó 12,417 frt, összesen 84,811 frt. Ennélfogva Pestváros összes házai után a házbér 7.804,874 frt; s jövedelemre esik 1.547,082 frt állami adó és 265,365 frt községi adó, összesen tehát 1.812,447 frt. épületadó.

Az első aradi gőzmalom- és fűrészgár részvény társaság december 30-án közgyűlést tartott. A társaság részvény-tökeje 400,000 ft, mely összeg már teljesen aláíratott, ugy, hogy a részvények elhelyezése által a Traytler-féle gőzmalomt meg lehetett szerezni. E malom jelenleg 12 órletre van berendezve; a társulat meg ez év folytán 36-ra akarja az órletek számát szaporítani. A társaság elnökül Atzél Pétert választá. Technikus igazgatókka lettek Traytler Antal és Brüll L.

KORMÁNYZATI ROVAT.

A kereskedelmi miniszteriumnak egyik minapi kibocsátványában egy passus fordul elő, melynek mi távol vagyunk nagy feneket keríteni akarni, de mégis, ha annak komolyabb alapja volna, mint mennyit tulajdonítani szeretnénk, nem csekély horderejűnek kellene tekinteni.

És midőn mi ezt szóba hozzuk, nem annyira magunk kétségét, mint másokét enlíjtük fel, s mindenesetre figyelmeztetni akarjuk az illetőket, miszerint ilyesekben, a mai gyanakodó napokban a megmagyarázás és felvilágosítás nem épen felesleges.

Azon rendeletében, melyben a kereskedelmi miniszterium a hírlapok postabélyegeit szabályozza, azt jegyzi meg; a bécsi c. k. miniszteriummal egyetértőleg stb.

Azt tudjuk, hogy a postadíjak iránt állam s állam közt is egyezmények és solidaritás létezik, s azért még ezen kölcsönös egyetértés magára a pos-

tadíjakra vonatkozik, észrevétele senkinek sem lehet.

De az adó elveinek közössége, mely kényszerűség gyanánt fogadtaték el, oly szerencsétlen nyomás az országon, melyet a kormány csak azon szükségesség határáig fogadhatott el, a mely vonalon belül a változás az örökös tartományok industrialis viszonyaira is kihat, azon kívül, ugy hisszük — nem.

Az említett rendelet szövegéből azonban némelyek azon következtetést vonták, mintha ez azt is tenné, hogy minden bélyegadóra nézve fenállna a két kormány közt azon solidaritás, hogy egymás és kölcsönös egyetértés nélkül egyik sem tehet azokban változást.

Mi ugy hisszük, az adó közösség elvének nem lehet azon adó nemekre kihatása, melyeknek a lajtáhtantuli országok industrialis viszonyaira semmi befolyásuk. És ezek közé tartozik különösen a bélyeg.

Mindenesetre jó ilyenek iránt tisztába jönnünk, mert a tévedések gyanura, a gyanu elégtelenségére s izgalomra nyújt okot.

LAPSZEMLE.

Bezzeg erős vitorlákkal halad a „P. Napló“ a vihar ellen, melyet Jókai a baloldalon keltett, s ugy látszik, egyik fél sem veszi tréfanak a dolgot.

Ha e pártoszlás június 8-ka előtt történik, jelentősége nagyobb, szerepe veszélytozóbb lehet. A nyárelő verőfényes napjaiban mindazáltal nem tartá időszerűnek a „Hon“ rombolva dúlni fel a nemzet reményeinek diadalmos hajnalát.

De az események is mindinkább daczot kezdenek Jókai „fictiói“ ellen. S a helyzet szerencsés alakulásait, elég ügyes fegyverül hazánlja az öreg „Napló“.

A három egy királyságban befejezett képviselő választások határozottan a Deákpárt előnyére végződtek, a mennyiben tudnillik a hatvanhat képviselő között negyvennyolcz azon párt tagjainak vallja magát, mely a törvényes egyesülést bírja programmul.

Ez mindenesetre nyílt vereség Jókai azon vádjára, mely szerint az 1867-diki törvények lehetetlennek tették a Horvátországgal kiegyezkedést.

A rokonszenv, mely Horvátország részéről az állami kápos iránt oly szabadon nyilvánul, mondja a Napló, egy láncszem állam-életünk consolidatiójához, midőn a horvát nemzet ugyan azon kapcsolatot iránt, melynek védelmi harczaiban velünk együtt csaknem annyiszor ontá véret, a mennyiszor érinkeztek szellemi közös érdekeink a törvényhozásterén — most jó akaratall közeledik.

Alkalmatlan lehet Jókainak a szellőtetés is, melyet a „Napló“ következetesen folytat a „Hon“ „fictiói“ ellen.

Szemrehányásként hozza fel Jókainak, hogy a Deákpárti közlönyök azon észrevételét, miszerint Csernátony a „Hon“t a szélső bal tábortba tereli — erélylyel utasítja vissza, hivatkozván a saját lapjában megjelent baloldali programra.

És ezen visszautasítás fictió volt. Mert már akkor is szeretett Jókai Kossuth leveleivel kendőzni, hanem ama levelek erősebb helyeit szó nélkül vöröskrétaza ki.

A „Hon“ban Jókai folytatja a harcztot a Napló egyik cikke ellen, melyről Jókai ugy itél, hogy az az ő hazafiságát és loyaltását is megtagadja.

Megvalljuk, Jókai ezen önigazolása nem itti meg a vád magaslátát, s a védelemnek nem mindenkor szerencsés fegyvere a pusztá negatív.

Jókai ma mindent tagad, s e mütéiben erélye és logikája nem tesznek neki alkalmas szolgálót ott, ahol a támadás sulya ellen az érvelés nagy készletét kell vala kiálltatni.

Ugy véli Jókai, hogy a delegátiót a majoritásnak saját tagjaiból kellett volna választani, valamint saját kebeléből választá a miniszteriumot.

Őszintén szólva, a parlamentaris fogalmaknak nem találjuk kellő alkalmazását e kitételben, mely az ország dolgainak a képviselőre ruházott közös terhe alól egy pártot a vélemény küllömség ezege alatt akarna kirátani.

A delegátió eszméje és formája nem egyszerre szülemlett a birodalmi kapcsolat életmüködésének szervezeteül, minden előzmények nélkül s ha az elvet és előzményeket az 1867. XII. t. cz.-ben az országgyűllés törvényileg kijellette, a törvény végrehajtása alól törvényhozó legkevésbé vonhatja ki magát.

Épen azért nem a majoritás fogta fel hamisan az alkotmányosságot, midőn parlamenti hatalmát arra használta, hogy becsületes véleményelleneseit magával sodorja — hanem talán azok tévednek, akik az alkotmányos ellenlék meggyőződését vas békókhá szeretnék szorítani ott, ahol alkotásról van szó s szabad tért engednek, midőn a pártisiker a többség programját kecsgeteti.

Csernátony is hosszan debuttiroz a „Napló“ ellen, s habár mi őt a legújabb pártisín diabolus rotájának tekintjük, az identitásnál fogva, melyet kategoriái és Jókainak elvei között

találhatni, részsztk.

Nem is tehe felénk a „Magyar lépése által juto hálálni, hogy brüsseli levelét

E levél legfr képezé, melyet Ludvigh ur is

gothai almanach gal,“ fogja talán Hát annyit

az osztrák reio dásáról mer írni hatlan bün a né

Igen, de datlansága mic urra nézve? Há rével ki lehet ol egész alkotmány

Sok kedély got Metternich p Mily köve

kája Ausztria ál megitélni; de nagy többsége dön új alapokat dalom existenti

tika sanctióban kereste az ege Ludvigh ur ne

HATÓS

Vasm

lyi lovasseg la zet a magyar ben e laktanyat át nem enged

megye legutobbi megyei, város gok 1848. 16. t vonalozasára a választmány ja gyei költségvet

mány jelentése lott költségveté megye által me dányával egy Szabó Sándor, manyi tagokból ván, megbizatavallatukat n ják, oda utasít Mezey Antal k megjelenvén, az megtenni el ne

E választ ispan elnöklete iránt választá n fontos kérdés ben látá ösrpon

1. Mikent zottmányok, s 2. Minő a 3. A parla álláspontot fog

Az elsőre nyét fejeze ki, az 1848. V. tör viseleti alapon nak mindazon selők választás lasztók és vála

A mi 2-szög ok batáskörök nak a közjogi végzés hozhatás belátástuk szeri hez, a felelős szág gyűllésélsanak

A 3-ik tété a köztörvényhá irányában? a pontosul, hogy ságban kötelez miszerint a kor mentaris koru ban törvénybe bizottmányi je kivüli közgyütl

Pesti
Gabna

Bura bñsági
" tiszai
" pesti

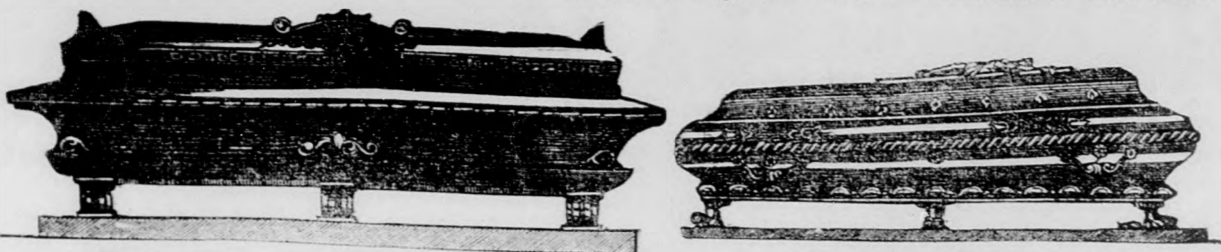
Kétszeres
Foza
Árpa serfözés
" etetésre
Zab
Kukortéza

Eab uj
Köles
Röpcze
"

Zalog
Nemz. bank ki
Magyar földhat
Ausztriai

ENTREPRISE DES POMPES FUNEBRES.

Magyarországon főraktár: Pesten, hatvani-utca 1. szám alatt.
Alulírt tisztelettel jelenti a nagyérdemű közönségnek, hogy kizárólag szabadalmazott mindenféle



Érczkoporsókkal

jól berendezett főraktárát — szilárdan finomított horganyból vasbordákkal minden színben bronzerozva vagy fényezve, a tárgyhoz méltó számos saját szerkezetű díszítésekkel eddig még el nem ért tökélyben — megnyitotta.

Kaphatók itt mindenféle bársonykoporsók, koporsóvankosok, moire, atlasz, tullanglais, tarlatannal stb. a legdiszesebben feldisztitve. Koporsóderekljak atlasz és zítzből stb. Koporsófátyolok (szemfüdelek) valódi francia blondtong belf. csipke és virágokkal ékesítve, selyem, tullanglais, tarlatan és más szövetekből. Halotti öltönyök atlasz, selyemből stb. csipke és virágokkal a legcsinosabban feldisztitve.

Tisztelettel

Kortsák J.

Fiók-raktár: József-külvárosban, statio-utca 31. szám alatt van.

SÍK JÓZSEF,
viasz-gyertya-készítő
PESTEN,

ajánlja a t. cz. közönségnek dűsan felszerelt

viasz-készítmények raktárát,
fehér viasz-gyertyáit,
valamint több százféle

legfinomabb viasz-készítményeit

legnagyobb választékban s legújabb minták szerint
nem különben tiszta fehér és sárga viaszát, nagyban és kieszinyben.

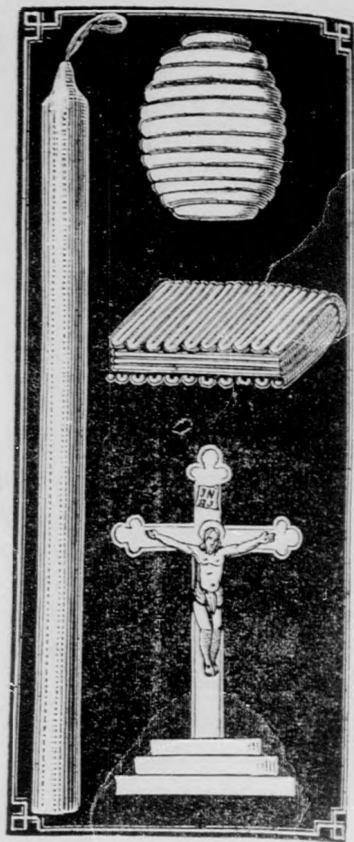
Megrendelések a legolcsóbb árakon és a
legpontosabban eszközöltetnek.

Lakik:

3 dob-utczasz. 5.

Boltja:

Kigyó-utca 2. sz.



Előzetési felhívás
az
„IFJUSÁG LAPJA”
címtű
képes folyóirat 1868-iki folyamára.

Minden több tanártársam felszólítására az „Ifjúság Lapja” szerkesztését magánra vállaltam, ezt tisztán azon czélból tettem, hogy hazánk serülő ifjúságának az iskolai tanulmányok mellett, kellőmódon mulattató, de a mellette hivatásukhoz illő épületes foglalkozásra nyújtassak alkalmat.

Meg vagyok győződve, hogy ilyen foglalkozásra, ifjúságunknak nemcsak azért van szüksége, hogy komoly tanulmányaitól fönnmaradjon, hanem önképzésére hasznalhassák fel; hanem kívánatos az azért is, hogy alkalom szoríjon olykor ritka szellemi tehetőség fejlesztésére, mely nem egy ifjú életében oly határozottan jelenkezik a szépek, jónak s igaznak felismerése és megtestesítése iránti fogékonyság alakjában, hogy azt építeni, a szunnyadó szikrákat életre költöteni nemcsak hazánk iránti hivatásos kötelességünk, de művelésük csak legkisebb részben is elhaanyagolni vétkes mulasztás bűne volna.

Lapunk ezért nemcsak tanulságos életrajzokat, ismeretéseket, elbeszéléseket, izlett finomító költői munkákat fog hozni a jelen tudományos színvonalon álló szellemi termékek köréből, de a tehetőségesebb serülő ifjúság munkáit is felveszi és jókárú, oktató, bíráló figyelemmel kíséri; mindezt tudom, hogy ifjúságunk helyes vagy helytelen művelődési irányától függ, vajjon képesek lesznek-e hazánk jelenlegi nagy férfait, nemzett el-tűniknek jelen támaszait az élet ezutánai viharában helyettesíteni vagy nem. Jutalmakat is fogunk időnkint kitűzni és ezeket azon dolgozókat szer-zőnek kiosztani, melyek a begyűlték között a legjobbak lesznek.

Jó igyekezetem azonban csak úgy fog sikeresen vezetni, ha az ifjú nemzedék között sok olvasóra találunk, és a szülők nem fogják gyermekeik érdeklődését túlságosan megtagadni a csekély anyagi támogatást, mely válla-latom kivételhez mulathatlanul szükséges.

Az „Ifjúság Lapja” új folyamán megindul 1868. január 1-én s meg-jelenik minden héten kétszer, a hó 1-jén és 15-ikén nagy másfél ívnyi (48 hasáb) tartalommal, számos eredeti képekkel s színes borítékkal.

Az „IFJUSÁG LAPJA” előzetési díja: helyben, házhozordással és postai bementés széküldéssel egy évre: 4 ft., fél évre 2 ft., negyed évre 1 ft.

Az előzetési pénzek bémentetnem levelekben küldendők az „Ifjúság Lapja” kiadó hivatalába (3 korona utca 18-ik sz. a Pesten.) Gyűjtőknek minden 5 egységre beküldött előzetes dísztelepéldány-nyal szolgálnak. Pest, december 15 én 1867.

BAUMANN EDE,
bronzműves
PESTEN.
bátorkodik a t. cz. közönségnek figyelmébe ajánlani, jól megaranyozott
egyházi szereit
jelesen,
feszületjeit, fópasztorbotjait, függő lámpáit,
egyéb bronz- és pakfong czikkeit.
Megrendelések a legolcsóbb árakon leggyorsabban teljesítenek.
Boltja:
Uri-utca, a Trattner-Károlyi-féle házban.

LEITNER M. L.
ajánlja ezennel
Papir-kereskedését
vonalozó-intézetét,
könyvkötő-gyárát,
könyv- és könyom-dáját.

MISEMONDÓ RUHÁK
pluvialék, dalmatikák, albak, rochet-tek, velumok, vankusok, egyházi iskolai és czéh lobogok, oltár terítők, infulák, kesztyük, harisnyak és cipők, monstranzok, kelyhek, ciboriumok, gyertyatartók, kereszttek, pacifalék, füstölők, lámpák,
valamint mindennemű
egyházi szerek
legjutányosabb áron kaphatók
Oberbauer Alajos
gyárraktárában váci-utca 15. sz. Pesten.
Árjegyzékek és minden utasítás kívánatra beklüdtetik.

Ifj. LUDVIG JÁNOS
viasz - gyertya - készítő
PESTEN
ajánlja nagy választékú
viasz-gyertyákkal
és mindennemű
viasz-készítményekkel
jól-ellátott raktárát
a városi és vidéki egyházaknak.
Megrendelések a legolcsóbban és leggyorsabban teljesítenek.
Műhelye: Kis-Diófa-utca 28. sz.
Boltja: Pletánia-templom-épület 4. sz.

PROFUMA VILMOS,
egyetem-tér 3. szám Pesten, ajánlja
dísz- és norinbergi áruk
választékos raktárát,
hol a legjutányosabban vásárolhatni.

Stein József
Hajfordító-terme
urak és hölgyek számára
ferenczrendiek tere 7. sz. a.
ajánlja a t. cz. urhölgyeknek legújabb divatu francia hajkészlékéit.
Hasonlóképen ajánljuk a t. cz. ur közönségnek borotválkozásra.
N. P. Recco-venekéknak nagy választékban az álarzo- bálóknd valós használatra jótéveszően kiterjedtek.
Minden megrendelés a legrovidebb idő alatt pontosan eszközöltetik.

Az 1868-ki farsangi idényre.

Pest 1868. Gyorssajtónyomása az Első magyar egyesületi könyvnyomdának (Fanda és társainál) 3 korona-utca 18. szám alatt.

II. ÉVFOLYAM
egész évre 20 fr.
gyed
Belgatási díj
5 kr. bélérdij min
A „nyit
4-hasábos p
Előf
Alólirt ki
FÜGG
egész évre
fél évre
negyed évre
havonkint
HÉ
irodalmi és
egész évre
fél évre
negyed évre
IFA
egész évre
fél évre
negyed évre
KÖZHASZ
egész évre e
alárás az eg
minden iv ar
gyűjtőnek
EG
Közöltük
ügybaratunkn
legkisebb váltó
zatának férfias
meleg buzgósa
nem a föltétlen
egyház valódi
De közöltük
lalások közt,
levelekben nyí
kedés a legúj
ennyi jogérzet
oszlatható meg
De nem is
kötelességérze
figyelmeztesse
lenségekre, mi
komoly szónk.
Mi, kik ez
találkozunk
mondhatjuk, h
felszólalást kü
tartjuk.
Mert sajnos
körökben jobba
T
Ró
Róma az epo
zája. A multnak
ezen nagy város
szíveit, kik megl
ténem tanulmá
ságos annyira, m
munkák, melyek
talmis benvomás
ezen nagyfontos
írókra gyakorolt
hely, a melyen G
nak befolyása a
nagy világvaros
netét megírja. Tu
százzaddal előbb
indok, mely a kö
történetiróját, t. i.
Villanít, nagy
nözte. Ezen hatás
magát, úgy, hogy
netirója, t. i. Greg
hogy valamit Gi
nevű ósrégi csoda
latra jött, hogy fe
szintgyű ő is, ki
megírta, erre a ca
Igaz, hogy az
mint hogy lyrai k
ben látszik rejleni
költőinek sorába
nevekk, melyek